

המלחמה השנייה פרק ח

הנבואה והצווי

אין הקב"ה עושה נס בכדי - בחינם. ואע"פ שהובטחו ישראל, כי כל מקום אשר תדרוך פך רגלכם בו לכם נתתיו, מכל מקום אין הקב"ה עושה נסים כנפילת חומות יריחו, ללא צורך. את יריחו לא יכלו לכבשה ואף לא להכנס אליה, שהרי אין יוצא ואין בא, לא הניחו לכנוס לתוכה ואף לא יצאו למלחמה. ואילו היה ניתן להחרים את יריחו ללא נס היוצא מגדר הטבע¹, לא היו נופלות חומות יריחו.

וכעת עומד העם לאחר שהוסר החרם מקרבם - אך השפעתו עדיין לא פגה. האמבטיה התקררה במעט. ואם קודם לא קמה רוח באיש, הרי כעת חושבים עמי כנען שיתכן ויוכלו להלחם בישראל.

ואם אכן כך יהיה - אם אכן יצאו עמי כנען למלחמה, ולא יתבצרו בעריהם, ניתן יהיה להחרימם ולהרגם בלא להצטרך לנס היוצא מגדר הטבע. וכדי לנצל את המצב שנוצר, בצורה הטובה ביותר, מורה הקב"ה ליהושע כיצד להילחם. והצווי הנבואי כולל שלושה חלקים.

הראשון, מלחמה טבעית - קח עמך את כל עם המלחמה, אע"פ שלכאורה די בכשלושת אלפי איש. וזאת בשביל שני תועלויות שיצאו מכך. התועלת הראשונה, שכל אנשי העי יצאו לקראתם, ולא ישאר איש בעיר, וכך יוכלו להכות אותם, בלא שיתבצרו בתוך העיר. והתועלת השנייה, ששאר עמי כנען יחשבו שנצחון בני ישראל הוא, מפני שיצאו כל עם המלחמה, ואם יצאו הם כנגדם עם אנשי מלחמה רבים מאד יוכלו להם.

ועוד שני דברים - מצוה השם יתברך ליהושע. האחד, צורת המלחמה. שים לך ארב לעיר מאַחַרְיָהּ. וגם זאת על-מנת ששאר עמי כנען יחשבו שהיתה מלחמה טבעית, ונצחון ישראל היה משום תחבולת המלחמה - אסטרטגיית הלחימה שבה נקטו. והדבר השני, וְעֲשִׂיתָ לְעֵי וּלְמַלְכָּהּ פְּאֶשֶׁר עֲשִׂיתָ לִירִיחוֹ וּלְמַלְכָּהּ רַק שְׁלָלָהּ וּבְהִמָּתָהּ

¹ נס היוצא מגדר הטבע - הינו נס שמשנה את חוקי הטבע, כלומר הטבע מתנגד לו. כגון קריעת ים-סוף ונפילת חומות יריחו.
נס שבתוך הטבע - הינו נס, שאינו נוגד את חוקי הטבע, כמו מלחמות ישראל, שהרי בכל מלחמה יש מנצחים, אלא שניצחון זה הינו ניסי.

תָּבֹזוּ לָכֶם. כלומר את האנשים עליהם להרוג כמצות השם למשה. ועל דין זה אין צורך לחזור ולהזהיר. וכאן ציוהו, שישרוף את העיר, כשם שעשה ליריחו. וכן ציוהו שיתלה את מלך העי, כדי לפרסם את הנס, כשם שתלו את מלך יריחו. ואע"פ שלא נכתב בפירוש שמלך יריחו נתלה, נדע זאת מצווי זה, ומכך שאכן תלו את מלך העי.

עוד מצווה יהושע - אֶל תִּירָא וְאַל תִּתַּחַת, משום שהיה לו לירא מתוצאות המלחמה הקודמת, ציוהו לא לירא. ועוד התבשר רֵאָה נְתַתִּי בְיָדְךָ אֶת מֶלֶךְ הָעִי וְאֶת עַמּוֹ וְאֶת עִירוֹ וְאֶת אֶרְצוֹ.

ההכנות למלחמה

והתכנית היא - ישימו אורב לעיר, ויצאו למלחמה מול שער העיר. כל אנשי העיר יצאו למלחמה, כיון שיראו שמולם ניצבים כל אנשי המלחמה של ישראל, ואז ישראל ינוסו מפניהם, וכשהללו ירדפו אחריהם האורב יעלה את העיר באש, ויצא לרדוף אחרי הרודפים. היוצא מזה שאנשי העי ילכדו בתווך.

וכך זה מתבצע למעשה - בית-אל נמצאת ממערב לעי. ושער העי היה בצפון כפי שמוכח מהמשך הפרק. יהושע שולח שלושים אלף גיבורים למארב, בין בית-אל ובין העי. למרות שההגיון אומר לשים מארב מאחורי העיר, בדרומה. זאת משום שכונת יהושע לסמן למארב, את הזמן בו יפלשו ויעלו את העיר באש, ואילו היו במערב העיר לא יראו את האות המוסכם, כיון שבני ישראל ינוסו צפונה. לכך ישבו במערב העי. ועוד טעם למה ישבו דוקא שם, כדי שתעמוד להם זכותו של אברהם אבינו, שבנה שם מזבח, בין בית-אל ובין העי, (בראשית פרק י"ג פסוק ג').

למחרת היום - בו שלח יהושע את המארב הכין את כל אנשי המלחמה, ויצאו ונערכו וחנו מול העיר מצפון לה. ואז שלחו ישראל עוד כחמשת אלפים איש למארב.

והסיבה לשליחת אורב אחר אורב - יש שפירשו ששלחו עוד אורב, ותפקידו היה לראות את הסימן המוסכם, ולאותת לאורב הגדול, של השלושים אלף איש. ויש שפירשו, שהאורב השני תפקידו היה להגן על האורב הראשון במקרה ויתגלה על ידי אנשי העי.

ויש שפירשו, שאת האורב השני שלחו ישראל מדעתם, והם לא ידעו כי יהושע שלח כבר אורב, כיון שלא פרסם זאת, כדי שלא יתגלה ויתפרסם.

ויתכן לפרש, ששלחו אורב שני לשמרם מאנשי בית-אל, שמא יצאו להילחם כפי שאירע לבסוף (פסוק י"ז), ואז יש חשש כי יגלו את האורב לעי, וילחמו נגדם, לכך שמו אורב שני.

המלחמה

ובמלחמה - כמו התכנית. אנשי העי כולם, (מלבד הנשים והילדים), רודפים אחרי ישראל, ומשאירים את העיר פתוחה, וכאשר יהושע מטה בכידון אשר בידו, האורב לוכד את העיר, מעלה אותה באש כדבר השם, אנשי העי בראותם את עירם עולה בלהבות, לא אצרו כח להילחם, ולא היה בהם ידים לנוס, ונלכדו בין שני חלקי מחנה ישראל, ויכו אותם עד בלתי השאיר להם שריד.

ויחרימו - את כל יושבי העי, שנים עשר אלף, מאיש ועד אישה. את העיר שרפו באש, וישימה תל עולם. את מלכה תלו, עד בוא השמש, עד הערב. את הבהמות, ושאר השלל שללו בני ישראל. כדבר השם אשר ציוה ליהושע.

בפרק ח' שני נושאים.

א. מלחמת העי השניה.

הקב"ה מצוה על מלחמה שתיראה כמלחמה טבעית. שמו שני קבוצות של אורבים מאחורי העיר, אורב מאחורי אורב. כל אנשי העי יצאו למלחמה. בני ישראל עשו עצמם נסים במלחמה. אנשי העי רדפו אחריהם. בינתיים אנשי המארב יצאו, שרפו את העיר, והחלו לרדוף אחרי אנשי העי הרודפים. נמצאו מוקפים מלפניהם ומאחוריהם, ויחרימום ישראל.

ב. בנין המזבח בהר עיבל, אשר אין כאן מקומו, והוא שיים ליום בו עברו את הירדן.

השאלות.

1. מדוע על מלחמת העי להיות טבעית?
2. בנבואת יהושע חמשה חלקים. פרטי! (שלושה על צורת המלחמה, אחד בשורה על העתיד, ואחד צווי כללי).
3. מדוע יש צורך בשני אורבים? (ארבעה טעמים)
4. היכן מוקמו האורבים? ומדוע? (שני טעמים)
5. תארי בקצרה את מהלך המלחמה.